

1. LEASING VE EKONOMİDE YERİ

1.1. LEASING (FİNANSAL KİRALAMA) NEDİR?

Finansal kiralama veya leasing, işletmelerin kuruluş veya büyüme dönemine geçtiklerinde, yatırımlarını gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları orta vadeli finansman yöntemlerinden birisidir.

Leasing (finansal kiralama), bir yatırım malının mülkiyeti leasing şirketinde kalarak belirlenen kiralar karşılığında kullanım hakkının kiracıya verilmesi ve sözleşmede belirtilen sözleşme süresi sonunda mülkiyetinin kiracıya geçmesini sağlayan bir finansman yöntemidir.

Leasing, yatırım mallarının satın alınması yerine, kiralanarak kullanılmasını sağlayarak firmaların işletme sermayelerini diğer ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılması ile verimliliğin ve karlılığın artmasında önemli rol üstlenir.

Leasing yoluyla satın alınacak mal, kiracı tarafından belirlenir. Leasing süresi boyunca mülkiyet leasing şirketinde kalırken, malın kullanım hakkı kiracıya aittir. Sözleşmeye uygun şekilde kira bedellerini ödeyen kiracıya sözleşme süresi sonunda malın mülkiyeti sembolik bir bedelle devredilir.

1.2. DÜNYADA LEASING

Dünya'da Leasing'in tarihi çok eskilere uzanmaktadır. Leasing'in dünyada bilinen ilk uygulamaları Sümerler tarafından M.Ö. 2000'li yıllarda tarım araçları kiralamasında görülmüştür. Daha sonraki Roma dönemlerinde (Yunanlılar, Romalılar ve Mısırlılar'da) toprak ve stoklama için leasing uygulamaları çok ilgi çekici olmuştur. Yine aynı yıllarda gelişen ticari gemi leasingi ise en belirgin leasing yapısı örneğini vermektedir.

Orta Çağ'da atların, silahların, zırhların, arazi ve binaların özellikle şövalyeler tarafından kiralanması leasing uygulamalarına konu olmuştur.

II. Dünya Savaşı'nda savaş malzemelerinin kiralanmasıyla yeniden gündeme gelen Leasing, bu yıllarda Amerika'da yaşanan krizden sonra finansman güçlüklerini aşmak isteyen firmalarca benimsenerek modern bir uygulama biçimi kazanmıştır.

İlk modern Leasing şirketi 1952'de ABD'de kurulmuştur. Onu Kanada, İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'da kurulan leasing şirketleri izlemiştir. 1963'te bugün Leasing alanında en iddialı ülkelerden biri olan Japonya devreye girmiştir.

Rakamlar incelendiğinde 1970'ten itibaren dünyada Leasing sektörünün büyük bir artış gösterdiği, %800'lere varan büyüme oranlarına ulaştığı görülmektedir. Dünya Leasing pazarında birinci sırada olan ABD'yi (320 milyar \$), Kıta Avrupası ve Uzakdoğu ülkeleri izlemektedir.

1.3. TÜRKİYE'DE LEASING

Türkiye'de finansal kiralamaya ilişkin ilk düzenlemeler, 70 sayılı Bankalar Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 90. Maddesine istinaden çıkarılan 16.12.1983 tarih ve 83/7506 sayılı bakanlar kurulu kararında yapılmış ve "Yatırımlara ilişkin ekipmanların temin edilip, firmalara taksitle satılması veya kiraya verilmesinden..." bahsedilmiştir. Böylece mevzuatımızda açık olmasa bile ilk kez "Leasing'e" değinilmiştir. Gerçek anlamda ise leasingin hukuki altyapısı 28.06.1985 yılında çıkan bir 3226 sayılı kanun ile oluşturulmuş ve ilk leasing şirketi 1986 yılında kurulmuştur.

Türkiye'de 1986'dan bu yana Leasing'in yatırımlardan aldığı pay giderek artmaktadır. Ancak diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Leasing'in ülkemiz ekonomisindeki payının yeterli olduğu söylenemez. **Toplam sabit sermaye yatırımları içinde Leasing'in payı gelişmiş sanayi ülkelerinde %30 civarındayken, bu oran Türkiye'de %10'un altında kalmaktadır.** Türkiye'de Leasing'in henüz değerlendirilmemiş büyük bir gelişme potansiyeli bulunmaktadır.

2. LEASINGDE YENİ DÖNEM

2.1. KDV İNDİRİMİNİN MAKİNA SEKTÖRÜNE ETKİSİ

Üretim sektöründe kullanılan ithal ve yerli makinelerin yüzde 60'ının leasing yöntemiyle satın alındığını bilinmektedir. Leasing sektöründe, KDV indiriminin kaldırıldığı 2008'de **%35**, 2009'da ise **%60'a** yakın oranda gerileme yaşandığını da bir gerçektir. Bu indirimin kaldırılması, finansman zorluğu çeken ve henüz KDV üretmemiş yeni girişimcilerin yatırım maliyetlerine **%17** oranında yük getiren bir uygulama olmuştur. KDV indiriminin yeniden uygulanması ile birlikte, sektörde bir canlanmanın olacağı beklentisi ortaya çıkmıştır.

KOBİ'ler için büyük önem taşıyan leasingde uzun süredir beklenen KDV indirimi %1'e düşürülerek yeniden düzenlenmiştir. 01 Aralık tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun 2007/13033 sayılı kararıyla gıda maddelerinden yatırım malzemelerine kadar birçok malzemenin KDV oranı yeniden şekillenmiştir. Kararın birinci maddesinde bulunan finansal kiralamaya konu eşyaların listesi yeniden düzenlenirken, **dokuma makinaları, tekstil sanayinde kullanılan birçok makine ve ambalaj makineleri, inşaat sanayi için beton pompaları, forkliftler dâhil birçok makine**, finansal kiralama durumunda KDV oranı **% 1** uygulanacak eşyalar kapsamına alınmıştır. Leasingdeki KDV'nin düşmesinin etkisi ilk etapta yatırım malı olan makine alım satımında kendini göstermiştir.

2.2. KDV İNDİRİMİ HAKKINDA SEKTÖR VE ODALARIN GÖRÜŞLERİ

Leasingdeki KDV'nin düşmesinin etkisi ilk etapta yatırım malı olan makine alım satımında kendini göstermiş ve 5-8 Aralık 2013 tarihlerinde Bursa'da düzenlenen Bursa Metal İşleme Teknolojileri Fuarı ve Bursa Sac İşleme Teknolojileri fuarlarında 2014 yılı için siparişler alınırken, makineciler sıcak satış yöntemiyle 500'e yakın makine satmışlardır. Sektör temsilcileri, yatırımların ve üretimin artması konusunda 2014 için umutlu konuşurken, girdi maliyetleri KDV'sinin yüzde 18 olduğuna dikkat çekerek, KDV geri ödemeleri zamanında yapılmazsa leasingle çok satış yapan firmaların sıkıntı yaşayabileceğini vurgulamışlardır.

2.1.1. MAKİNE SEKTÖRÜ İÇİN GÖRÜŞLER

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Yönetim Kurulu Başkanı Murat Yalçıntaş

İTO Yönetim Kurulu Başkanı Murat Yalçıntaş, leasing sektöründe KDV indiriminin, KOBİ'lere uzun vadeli makine yatırımlarının yolunu yeniden açacağını bildirmektedir. Yalçıntaş, KOBİ'lerin orta ve uzun vadeli kaynak konusunda büyük sıkıntılar yaşadığına dikkati çekerek, leasingde sağlanan %1'lik KDV uygulamasının, özellikle makine yatırımı yapacak şirketler için hayati öneme sahip olduğunu kaydetmiştir. KDV'nin yeniden %1'e indirilmesiyle ilgili çalışmaların sektör açısından memnuniyetle karşılandığı, orta vadede daha fazla sanayi yatırımı yapılacağı ve başta makine olmak üzere stratejik mallarda rekabet şansının artacağı ifade edilmiştir.

Yerli makine üreticilerini korumak için alınması gereken tedbirlerin de bulunduğunu bildiren Yalçıntaş, "Makine üreticilerimiz ham maddelerini %18 ile alıp, ürettiği makineyi yüzde 1 ile satıyorlar. Aradaki yüzde 17'lik KDV yükünü üzerinde taşıyorlar. Üreticilerin KDV'yi devletten mahsup edebilmesi yönünde işlemler de mutlaka hızlandırılmalı" demiştir.

Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği:

Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği, leasingli alımlarda maliyetlerin düşeceğini, bunun da makine satışlarına doğrudan olumlu etki yapacağını belirterek, leasingdeki KDV oranının düşmesinin asıl etkisinin yeni yılda görüleceğini, indirimle birlikte 2014'te makine sektörünün büyük bir ivme kazanacağını söylemiştir. Girdi maliyetlerinin KDV'sinin yüzde 18 olduğuna dikkat çekilmiş, bununla birlikte bir işletmede leasingli satışlar çok olduğunda, firmanın KDV iadesini de geç almasıyla, şirket için problem olacağı, çünkü girdi maliyetlerinin hala yüzde 18 olduğu ifade edilmiştir.

Türkiye'de son yıllarda yatırımlarda düşüş olduğunu ve büyümenin sanayi üzerine kurulmadığını belirten sektör temsilcileri, yatırımların artması halinde iç pazarda makine sektöründe bir genişleme yaşanabileceğini savunmuşlardır. Yatırımlardaki düşüş makine sektörünü ihracata yöneltmiştir. Avrupa pazarının büyümesi çok önemlidir ve bu pazarda bir

büyüme beklentisi vardır. Makine sektörü olarak her yıl ihracatta %20'ye yakın büyüme gerçekleştirilmesi gerekmektedir. 2013'de ise bu büyüme yaklaşık olarak % 7 olarak gerçekleşmiştir.

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası:

Leasing uygulamalarında bugüne kadar çok dengesiz ve adaletsiz bir durum olduğunu belirten Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Makine Konseyi'nden Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi Cüneyt Şener, "Tam olarak giderildiğini de söyleyemeyiz çünkü bazı mamullerde hala leasing KDV oranları yüzde 18 olarak kalmıştır. Bu adalet ve dengenin tam anlamıyla kurulduğunu söylemek zordur. Ama bundan önce ithalatçıların lobi faaliyetleriyle elde edilmiş bir hakkın en azından biraz daha geniş bir tabana yayılması umut vericidir" şeklinde konuşmuştur. Yatırımların teşvik edilmesi için bu tip uygulamaların daha geniş bir tabana yayılması gerektiğini savunan Şener, "Faizlerin düşük seyrettiği bir ortamda bu kadar özel bir istisnaya sahip olmanın insanları cezbedici bir tarafı olacağını düşünüyorum. Türkiye iç pazarı açısından 2014 hareketli geçecek. Ancak tüm yatırım malları için bir düzenleme yapılsaydı daha adaletli bir durum olurdu. Düzenleme bize umut verdi ama tatmin etmedi." şeklinde bir açıklama yapmıştır.

Ermaksan Makine Genel Müdürü Ahmet Özkayan:

Leasingde KDV oranının düşürülmesi kararını değerlendiren Ermaksan Makine Genel Müdürü Ahmet Özkayan, satış hacminin önümüzdeki yıl artacağı görüşünü savunmuştur. Özkayan şunları söylemiştir: "Fuarda bunun faydası görülmüş ve çok fazla sıcak satış yapılmıştır. Satış hacmi 2014'te ciddi oranda artacaktır. Leasing finansta çok önemli bir enstrümandır. Müşteriler finansal olarak rahatlamışlardır. Yatırım uzun vadeli yapılır. Hem işletme sermayesi korunurken, uzun vadede ödeme kolaylığı olur. Dolayısıyla bu durum ülke büyümesine de katkı sağlar. Amerika, dünyanın en büyük ekonomilerinden birisidir. Orada asla leasing olmadan makine alınmaz.

Durmazlar Makine Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Durmaz:

Durmazlar Makine Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Durmaz da yatırım malı olan makine satışının istihdama doğrudan katkı sağladığına vurgu yapmıştır. KDV'nin %1'e gerilemesini olumlu karşıladıklarını ifade eden Durmaz, "Büyük bir takım tezgâhı, üç vardiya çalıştığı zaman üç kişiye istihdam demektir. Dolayısıyla leasingdeki KDV'nin %1'e düşmesi yatırımcının önünü açmaktadır. Bu da makine üreten firmaların üretim artışına etki edecektir. Daha çok yeni bir konu ama satışlara muhakkak olumlu etkisi olacaktır. Son olarak yer aldığımız Bursa Endüstri Zirvesi'nde de leasingli satışlar yapıldı. Makine sektörü 2014'e daha olumlu bakıyor" şeklinde konuşmuştur.

Tüyp Bursa Fuarçılık AŞ Genel Müdürü İlhan Ersözlü:

Bursa'da düzenlenen Bursa Endüstri Zirvesi'nin değerlendiren Tüyp Bursa Fuarçılık AŞ Genel Müdürü İlhan Ersözlü, fuar sırasında 500'e yakın tezgâh satıldığını dile getirmiştir. Leasing uygulamalarının ve firmaların düzenlediği kampanyaların satışlarda etkili olduğunu ifade eden Ersözlü, açıklamalarına şu şekilde devam etmiştir:

"Fuar katılımcıları, 2014'ün ilk yarısı için otomotiv başta olmak üzere savunma sanayi, metal sanayi gibi bazı sektörlerde siparişler aldı ve bu siparişlerin hayata geçmesi için de makine yatırıma girildi. Önümüzdeki yıl Nisan ayında **Konya**, Mayıs ayında ise Kayseri'de makine sektörünü ilgilendiren fuarlar yapılacaktır. Buralarda da sıcak satışların artarak devam edeceği düşünülmektedir."

Genel olarak düşünceler aşağıdaki ana başlıklar halinde toplanmaktadır:

- ✓ 2014'te makine satışları patlar.
- ✓ Alınan makinelerle her sektörde yatırım artar.
- ✓ KDV iadesi geç kalırsa sektörde sıkıntı büyür.
- ✓ İndirimin alanı genişletilirse sektör daha da büyür.
- ✓ Leasing büyümenin bir parçası haline gelir.

2.1.2. GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ İÇİN GÖRÜŞLER

Leasingte yeni dönem olarak ifade edilen 'Sat ve Geri Kirala Sistemi', firmaların finansal sorunlarına kalıcı çözüm imkânı sunmaktadır.

KOBİ segmentindeki firmaların genel olarak kısa vadeli borçlarla yatırım yapmaları yüzünden sıkıntıya düştükleri, gerçekte karlılıkları nedeniyle rahat faaliyet gösterebilecek iken bankalardan kredi almakta zorlandıkları ortadadır. Böyle bir durum da sat ve geri kirala (sale and lease back) işlemini kurtarıcı bir enstrüman olarak kendini göstermektedir.

Bu sistemde firma, aktifinde kayıtlı herhangi bir gayrimenkul veya ekipmanı, leasing şirketine ekspertiz bedeli üzerinden satar. Leasing şirketi de bunu tekrar firmanın kendisine kiralar. Bu durumda leasing-satıcı-müşteri üçgeninde aynı firma hem satıcı, hem de müşteri olur. Aslında bu durum gayrimenkul veya menkulü teminat göstererek kredi almanın başka bir türüdür. Sat ve Geri Kirala Sistemi, Ağustos öncesine kadar ülkemizde kanunen kabul edilmiş bir leasing türü değildi.

DENİZ Leasing Batı Anadolu Şube Müdürü Hüseyin Ceviz:

Hüseyin Ceviz, leasing yapılabilen her malın işletme defterine kayıtlı olması halinde "sat ve geri kirala" işlemine konu olabileceğini, sistemin Avrupa ve Amerika'da yıllardır başarıyla uygulandığını ve firmalara adeta can verdiğini ifade etmiştir.

Yeni kanunun işletmelere sağladığı birçok avantajla sat ve geri kirala sisteminin finansal

açından firmalara kaynak oluşturduğunu dile getiren Ceviz, “Bu parayla firma kısa vadeli borçlarını kapatabilir, işletme sermayesinde kullanabilir, hatta tasarruf bile yapabilir. Yasa ile bu işlemde kurumlar vergisi, KDV, gayrimenkul sat geri kiralama işlemlerine özel binde 4.5 tapu harcı istisnası da getirilmiş olup, firmalara en güzel yararı da, gayrimenkulün rayiç değeri ile aktifleştirilerek yeni değer üzerinden amortisman ayrılmak suretiyle giderleştirilmesidir” demiştir.

Sat ve geri kirala uygulamasının **en büyük avantajı**, iyi bir finansman yöntemi olmasındandır. İşletme aktifinde kayıtlı gayrimenkullerin bir kısmı, işletmenin ticari faaliyetinde doğrudan mal ya da hizmet üretiminde kullanılmıyor, sadece yatırım veya faaliyette kullanma amacıyla alınmış ancak atıl durumda kalmışsa, söz konusu varlıklar bu yöntemle işletme faaliyetlerini aksatmadan güncel değerinden paraya çevrilebilmektedir. Sistemin **diğer bir avantajı** da taşınmazların ilk satışı, kiralanması ve geri devir işlemlerinde vergi ve harçlardan istisna edilmesidir.

KAYNAKLAR

“Leasingde KDV indirimi makine sektörünü uçurdu”, Dünya Gazetesi, 13 Aralık 2013

<http://www.dunya.com/leasingde-kdv-indirimi-makine-sektorunu-ucurdu-211614h.htm>

Leasing Nedir?

<http://leasing.nedir.com>

“İTO'dan KDV İndirimine Destek”. 7 Kasım 2013, Dünya Gazetesi

<http://www.dunya.com/itodan-leasingde-kdv-indirimine-destek-137101h.htm>

Leasingde Yeni Dönem, Hürriyet Gazetesi, İzmir Özel Eki, 23 Aralık 2013

<http://www.hurriyet.com.tr/ege/25421688.asp>